

Brüssel, 19. juuni 2025
(OR. en)

9984/25

SOC 394
GENDER 97
ANTIDISCRIM 63
FREMP 155
TELECOM 184
CYBER 162
DIGIT 109

MENETLUSE TULEMUS

Saatja:	Nõukogu peasekretariaat
Saaja:	Delegatsioonid
Eelmise dok nr:	9408/25
Teema:	Nõukogu järelused, mis käsitlevad soolise võrdõiguslikkuse edendamist tehisintellektipõhisel digiajastul: Pekingi tegevusprogrammi rakendamisel liikmesriikides ja ELi institutsioonides tehtud töö kuues läbivaatamine

Delegatsioonidele edastatakse lisas nõukogu järelused eespool nimetatud teemal, mille tööhõive, sotsiaalpoliitika, tervise- ja tarbijakaitseküsimuste nõukogu kiitis heaks oma 19. juuni 2025. aasta istungil¹.

¹ Tekstis on tehtud väikesi redaktsioonilisi parandusi.

Nõukogu järeldused, mis käsitlevad soolise võrdõiguslikkuse edendamist tehisintellektipõhisel digiajastul: Pekingi tegevusprogrammi rakendamisel liikmesriikides ja ELi institutsioonides tehtud töö kuues läbivaatamine²

TUNNISTADES, ET

1. sooline võrdõiguslikkus ja inimõigused on Euroopa väärtuste seas kesksel kohal. Naiste ja meeste võrdõiguslikkus on Euroopa Liidu aluspõhimõte, mis on sätestatud aluslepingutes ja Euroopa Liidu põhiõiguste hartas;
2. Euroopa Liidu toimimise lepingu (edaspidi „ELi toimimise leping“) artikli 8 kohaselt on liidu eesmärk kõigi oma asjaomaste meetmete puhul meeste ja naiste ebavõrdsuse kaotamine ja võrdõiguslikkuse edendamine ning artiklis 10 on sätestatud, et oma poliitika ja meetmete määratlemisel ja rakendamisel püüab liit võidelda diskrimineerimisega soo, rassilise või etnilise päritolu, usutunnistuse või veendumuste, puute, vanuse või seksuaalse sättumuse alusel;
3. väga oluline on tagada võrdsed võimalused kõikidele naistele ja meestele ning edendada, kaitsta ja austada kõiki inimõigusi ja põhivabadusi, mis on universaalsed, jagamatud, üksteisest sõltuvad ja omavahel seotud ning mis on olulised naiste ja tütarlaste võimestamiseks. ÜRO naiste diskrimineerimise kõigi vormide likvideerimise konventsiooni (CEDAW) täielik elluviimine ja Pekingi tegevusprogrammi jõuline rakendamine ELi sise- ja välispoliitikas on selle protsessi ja lähenemisviisi lahutamatu osa;

² Järeldused on koostatud seoses Pekingi tegevusprogrammi rakendamise 30. aastapäevaks korraldatud läbivaatamisega.

4. ÜRO kestliku arengu 5. eesmärgis soolise võrdõiguslikkuse kohta rõhutatakse vajadust „tõhustada progressi võimaldava tehnoloogia, eelkõige info- ja kommunikatsioonitehnoloogia kasutamist, et edendada naiste mõjuvõimu suurendamist“³. Nii kestliku arengu eesmärkide kui ka Pekingi tegevusprogrammiga soovitakse saavutada kestlikum ja õiglasem ühiskond;
5. 2025. aasta on soolise võrdõiguslikkuse ja naiste õiguste seisukohast oluline ajahetk, kuna rahvusvaheline üldsus tähistab Pekingi deklaratsiooni ja tegevusprogrammi vastuvõtmise 30. aastapäeva ning naisi, rahu ja julgeolekut käsitleva ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooni 1325 25. aastapäeva. Aeguvad ka mitmesugused soolise võrdõiguslikkuse seisukohast olulised strateegilised raamistikud, sealhulgas komisjoni teatised, nagu soolise võrdõiguslikkuse strateegia 2020–2025, ELi soolise võrdõiguslikkuse kolmas tegevuskava (GAP III) ning naisi, rahu ja julgeolekut käsitlev ELi tegevuskava (2019–2024), samuti ELi rassismivastane tegevuskava 2020–2025 ja LGBTIQ-inimeste võrdõiguslikkuse strateegia 2020–2025;
6. Euroopa Komisjon esitas 2025. aastal oma teatise, milles sätestatakse naiste õiguste tegevuskava koos deklaratsiooniga, milles „nähaakse ette naiste õigustega seotud põhimõtted ja eesmärgid, millest juhinduda tulevastes strateegiates ja meetmetes, eelkõige 2025. aasta järgseks perioodiks kavandatavas soolise võrdõiguslikkuse strateegias. Deklaratsiooni eesmärk on edendada ja suunata soolise võrdõiguslikkuse poliitika tegevuskava pikemas perspektiivis, nii et sellest saaks ELi suunav poliitikaraamistik, mis võimaldab saavutada ühiskonna ja majanduse kõigis aspektides suurema soolise võrdõiguslikkuse“;
7. ülimalt oluline on kasutada soolise võrdõiguslikkuse kaksikstrateegiat, ühendades soolõime, st soolise võrdõiguslikkuse aspekti süstemaatiliselt kõigisse poliitikameetmetesse, programmidesse ja eelarvetesse loimimise konkreetsete soolise võrdõiguslikkuse poliitikate ja sihipäraste meetmetega;

³ ÜRO majandus- ja sotsiaalosakond: kestliku arengu 5. eesmärgi alleesmärk b.

8. jätkuv koostöö sotsiaalpartnerite, kodanikuühiskonna organisatsioonide, sealhulgas naisorganisatsioonide, naissoost inimõiguste kaitsjate ja noorte huvide kaitsjatega mängib olulist rolli naiste ja tütarlaste õiguste ning soolise võrdõiguslikkuse edendamisel, et saavutada Pekingi tegevusprogrammi eesmärgid;
9. võttes arvesse arvukaid olemasolevaid ja esilekerkivaid väljakutseid ELi sotsiaal-majanduslikus arengus, on õiglase, kaasava ja vastupanuvõimelise ühiskonna ning konkurentsivõimelise majanduse ülesehitamiseks väga oluline põhiõiguste täielik kasutamine ja võrdõiguslikkuse, sealhulgas soolise võrdõiguslikkuse saavutamine;

TULETADES MEELDE, ET

10. EL on nüüdseks kehtestanud oma esimese tervikliku õigusraamistiku, mille eesmärk on võidelda naistevastase vägivalla ja perevägivalla vastu. Direktiivis (EL) 2024/1385 on sätestatud soolise vägivalla ohvrite kaitse standardid ja kriminaliseeritud teatavad naistevastase vägivalla vormid nii internetis kui ka väljaspool seda, samuti nõutakse direktiiviga, et liikmesriigid rakendaksid jõulisi ennetusmeetmeid, tugevdaksid ohvrite kaitset ja toetamist, hõlbustaksid nende juurdepääsu õigusemõistmisele ning tagaksid koordineerimise ja koostöö asjaomaste asutuste, ametite ja organite vahel, samuti valitsusväliste organisatsioonide ja muude sidusrühmadega. Direktiivis käsitletakse kõiki vägivallavorme, sealhulgas füüsilist, seksuaalset, psühholoogilist ja majanduslikku kahju või kannatusi, mis väljenduvad vägivallakontiinumis nii internetikeskkonnas kui ka väljaspool seda;
11. ELi ühinemine Istanbuli konventsiooniga tema ainupädevusse kuuluvates küsimustes on otsustav samm edasi naistevastase vägivalla ja perevägivalla vastu võitlemise õigusraamistiku tugevdamisel liidus. See täiendab veelgi ELi laiemaid jõupingutusi vägivalla vastu võitlemisel, soolise võrdõiguslikkuse tagamisel ning haavatavas olukorras olevate naiste ja tütarlaste kaitsmisel;

12. määrusega (EL) 2024/1689, milles kehtestatakse tehisintellekti käsitlevad ühtlustatud õigusnormid (edaspidi „tehisintellekti käsitlev määrus“), võttis liit vastu esimese tervikliku tehisintellekti õigusraamistiku, seades end selles valdkonnas ülemaailmseks liidriks. Lisaks võttis Euroopa Nõukogu 2024. aasta mais vastu õiguslikult siduva tehisintellekti raamkonventsiooni, et käsitleda tehisintellektist tulenevaid võimalikke riske inimõigustele, demokraatialle ja õigusriigile ning komisjon allkirjastas selle ELi nimel 2024. aasta septembris;
13. määruse (EL) 2022/2065 (edaspidi „digiteenuste määrus“) eesmärk on luua liidu kasutajate jaoks turvalisem internetikeskkond koos normidega, mille eesmärk on eelkõige käsitleda ebaseaduslikku sisu ja tagada läbipaistvus. Samal ajal on audiovisuaalmeedia teenuste direktiiviga kehtestatud mehhanismid laste kaitsmiseks ja tulemuslikumaks vaenukõne vastu võitlemiseks;
14. Euroopa deklaratsioonis digiõiguste ja -põhimõtete kohta digikümnenndiks seatakse digipöörde keskmesse inimesed, ning deklaratsiooni eesmärk on edendada digipöörde põhimõtteid, lähtudes inimõigustekesksest lähenemisviisist ning vastavalt jagatud Euroopa väärtustele ja õigusaktidele;

MÄRKIDES, ET

15. Euroopa Soolise Võrdõiguslikkuse Instituudi (EIGE) aruandes „Impact driver: marking milestones and opportunities for gender equality in the EU“, milles tuuakse välja ELi soolise võrdõiguslikkuse valdkonna peamised suundumused, praegused edusammud ja suurimad probleemid, rõhutatakse samuti, et institutsiooniliste mehhanismide⁴ puhul saavutatav edu toetab edusamme kõigis muudes Pekingi tegevusprogrammi valdkondades. Institutsioonilised mehhanismid on seega olulised soolise võrdõiguslikkuse saavutamiseks kõigis valdkondades⁵;

⁴ Organid ja protsessid, mille eesmärk on edendada, arendada ja toetada soolist võrdõiguslikkust ning soolise võrdõiguslikkuse küsimustega arvestamist kõigis poliitikavaldkondades. (*Institutsioonilisi mehhanisme käsitlevate andmete kogumine 2024. aastal*, EIGE, 2025)

⁵ 9410/25.

16. EIGE aruande kohaselt on digiteenuste määrus ja tehisintellekti käsitlev määrus digivaldkonna reguleerimise valdkonnas pöördelised märgid, kuid neist üksi ei piisa, et tegeleda teatavate soospetsiifiliste probleemidega, sealhulgas sotsiaalmeedia negatiivse mõjuga soolisele võrdõiguslikkusele ning naistele ja tütarlastele ning nendest tulenevate konkreetsete väljakutsetega, millega nad tehisintellektitehnoloogia kasutuselevõtul silmitsi seisavad;
17. nagu komisjon on oma soolise võrdõiguslikkuse strateegias 2020–2025 rõhutanud: „internetis levib hulgaliselt naiste vastu suunatud vägivaldset sisu, millel on konkreetsed negatiivsed tagajärjed“ ning „sotsiaalmeedias toimuv kiusamine, ahistamine ja väärkohtlemine mõjutab tugevasti naiste ja tütarlaste igapäevaelu“. EIGE aruande kohaselt mõjutab internetivägivald ebaproportsionaalselt suurel määral võimupositsioonidel olevaid naisi, eelkõige noori naisi ja neid, kes kuuluvad diskrimineeritud rühmadesse. Naispoliitikud ja -ajakirjanikud kogevad internetis rohkem ahistamist kui nende meessoost kolleegid, mis avaldab heidutavat mõju ning õhustab nende turvalisust ja vaimset heaolu, mis pärsib naiste asumist nendele ametitele või nendes tegutsemist ning osalemist aruteludes, mis toimuvad internetis või väljaspool seda. See piirab veelgi naiste esindatust ja osalemist avalikus elus, õhustades seega ka demokraatiat, ajakirjandusvabadust ja sotsiaalset dialoogi;
18. oma aruandes rõhutab EIGE asjaolu, et „märkimisväärsed lüngad andmete ja teadusuuringute terviklikkuses takistavad täielikku arusaamist sellistest probleemidest nagu sooline diskrimineerimine, kallutatus ja häbimärgistamine digivaldkonnas – eelkõige interseksionaalsest perspektiivist“. See andmete puudumine, mida süvendab suurte digiplatvormide tõrksus andmeid teadlastega jagada, takistab tõhusate poliitikameetmete väljatöötamist ohtude jaoks, millega noored tüdrukud ja naised internetis kokku puutuvad. Sooliselt eristatud andmed ja muud võrdõiguslikkust käsitlevad andmed on väga olulised tõenditel põhineva poliitika kujundamiseks ning soolise võrdõiguslikkuse suunas tehtavate edusammude jälgimiseks tehisintellekti- ja digiruumis. See võimaldab teha kindlaks erinevusi, jälgida suundumusi ja sõnastada sihipäraseid sekkumisi, mis vastavad kõigi rühmade, eelkõige internetis esinevate konkreetsete probleemidega silmitsi seisvate naiste ja tütarlaste vajadustele;

19. digiplatvormid, sealhulgas sotsiaalvõrgustikud, on muutunud kriitilise tähtsusega keskkonnaks, kus nii naiste õiguste eest võitlejad kui ka muud rühmad töötavad oma eesmärkide edendamise nimel. Komisjon tunnistab oma soolise võrdõiguslikkuse strateegias 2020–2025, et kliimamuutustega kohanemisel „on olnud tähelepanuväärne eelkõige noorte naiste roll muutuste eestvedajana“. Neist on saanud olulised osalejad kliimaliikumises, toetades kestlikkust, keskkonnaalast õiglust ja pikaajalisi strateegiaid, et leevendada kliimamuutuste mõju naistele. EIGE aruandes tunnistatakse seda osalemist, rõhutades samas ka murettekitavat asjaolu, et negatiivne meelestatus keskkonnaalgatuste suhtes on „sageli kooskõlas selliste autoritaarsete liikumiste kasvuga, mis hõlmavad kliimamuutuste eitamise, rassismi ja misogüünia segu“. Seetõttu on keskkonnakaitsjad, kellest paljud on noored naised, sageli avalike rünnakute ja internetivägivalla sihtmärgid;
20. sisu modereerimise algoritmid on sageli kallutatud ning nende aluseks oleva otsustusprotsessi läbipaistmatus tervikuna raskendab internetis diskrimineerivate tavade tuvastamist ja nendega tegelemist;
21. tehisintellektisüsteemid pakuvad suurepäraseid võimalusi, sest neil on potentsiaal edendada inimeste heaolu ja jõukust, sealhulgas käsitledes näiteks konkreetseid terviseprobleeme ning edendades majanduslikku progressi ja kestlikku arengut ning soolist võrdõiguslikkust. Samal ajal kujutavad tehisintellektisüsteemid endast võimalikku ohtu põhiõigustele ja muudele avalikele huvidele. Samuti võivad need ohustada tervist, kui tehisintellekti treenitakse ainult meestel põhinevate andmete põhjal, mis võib põhjustada kahjulikku soolist kallutatust. Tehisintellektisüsteemid, mis on treenitud soolisi stereotüüpe sisaldavate andmete alusel, võivad luua väljundeid (tekst, pildid, videod), mis neid soostereotüüpe kinnistavad ja võimendavad, näiteks seostades mehi ja naisi konkreetsete ametite ja pädevustega või eeldades, et mehed on naistest tootlikumad, või paigutades naisi hooldaja rolli. Naiste ja teiste diskrimineerimisega kokku puutuvate rühmade alaesindatus tehisintellektisektoris, eelkõige tehisintellektisüsteemide projekteerimisel ja arendamisel, suurendab selliseid riske veelgi. Seetõttu on oluline, et naised ja mehed saaksid võrdsetel alustel osaleda tehisintellektisüsteemide arendamises ja kasutuselevõtus;

22. uuringud on näidanud, kui levinud on sooline kallutatus ning soolise ja rassilise kallutatuse kombinatsioon eri tööstusharude tehisintellektisüsteemides. Selline kallutatus võib põhjustada naistele ja vähemustele osutatavate teenuste halvemat kvaliteeti ning ebavõrdsust ressursside jaotamise, teabe ja võimaluste osas. Tehisintellekt võib genereerida diskrimineerivaid väljundeid, näiteks eelarvamusi naiste suhtes värbamisprotsessides või laenude taustauuringutes. Teisest küljest võib selgete, erapooletute reeglite ja kvaliteetsete andmete kasutamisel tehisintellekti kallutatus olla väiksem kui olukorras, kus otsuseid teevad inimesed. Samuti võib selline lähenemine hõlbustada kallutatuse avastamist, kuna tehisintellekt on suuteline koguma ja analüüsima suuri andmehulki;
23. Naistevastase vägivalda ja perevägivalda tõkestamist käsitlevas direktiivis tunnistatakse, et naistevastast vägivalda, sealhulgas kübervägivalda võib süvendada see, kui diskrimineeritakse nii soo kui ka mis tahes muu diskrimineerimistunnuse alusel, millele on osutatud põhiõiguste harta artiklis 21;
24. generatiivne tehisintellekt võib automatiseerida solvavate sõnumite genereerimist ning hõlbustada internetis toimuva ahistamise, sealhulgas doksimise suuremahulist jätkumist. Samuti võib generatiivne tehisintellekt luua inimese kohta võltskujutisi, -videoid või -heli, näiteks süvavõltsinguid, sealhulgas alasti süvavõltsinguid (*deepnude*), võimaldades seega manipuleeritud materjali nõusolekuta jagamist. Lisaks võidakse virtuaalreaalsuse keskkondi, mille kujundus võib jäljendada füüsilist maailma, väärkasutada soolise vägivalda, sealhulgas seksuaalse vägivalda toimepanemise kohana, ning automatiseeritud sisusoovitussüsteemide kaudu võivad need suunata misogüünset ja vägivaldset sisu igas vanuses meestele ja poistele. Sellistes keskkondades võidakse generatiivset tehisintellekti ära kasutada selleks, et kasutada või luua virtuaalseid avatare pahatahtlikel otstarvetel, mille sihtmärgiks on eelkõige naised ja tütarlapsed;
25. samal ajal on väga oluline, et tehisintellektisüsteemide positiivset potentsiaali kasutatakse aktiivselt soolise võrdõiguslikkuse edendamiseks kõigis valdkondades. Näiteks saavad tehisintellektisüsteemid tuvastada ja korrigeerida ebavõrdset kohtlemist automatiseeritud otsuste tegemise kontekstis. Samuti võib neil olla oluline roll internetis toimuva väärkohtlemise, sealhulgas soolise kübervägivalda avastamisel ja ennetamisel. Tehisintellektil põhinevad vahendid võivad tõhustada sisu modereerimist, toetada õiguskaitsealaseid jõupingutusi ja pakkuda kasutajatele paremaid aruandlusmehhanisme, aidates kaasa turvalisema digikeskkonna loomisele kõigi jaoks;

26. käesolevad järeldused tuginevad nõukogu, komisjoni ja Euroopa Parlamendi ning kõnealuse valdkonna asjaomaste sidusrühmade eelnevale tööle ja nende võetud poliitilistele kohustustele, sealhulgas lisas loetletud dokumentidele;

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU KUTSUB LIKMESRIIKE ÜLES, kooskõlas oma pädevusega ja riiklikke olusid arvesse võttes ning austades sotsiaalpartnerite rolli ja autonoomiat:

27. jätkama avaliku sektori soolise võrdõiguslikkuse struktuuride autonoomia ja tõhususe tugevdamist, paigutades need kõrgeimale võimalikule valitsustasandile ning andes neile tugevad ja selgelt määratletud volitused soolise võrdõiguslikkuse valdkonnas ning piisavalt personali ja rahalisi vahendeid, ning tagama riiklike soolise võrdõiguslikkuse strateegiate tõhusa rakendamise ja piisava rahastamise, sealhulgas nii soolise võrdõiguslikkuse süvalaiendamise kõigis poliitikavaldkondades kui ka sihipärased soolise võrdõiguslikkuse poliitikad ja meetmed;
28. arendama sektoritevahelise koordineerimise tõhusat toimimist, et edendada soolise võrdõiguslikkuse süvalaiendamist, võrgustike loomist ja koostööd, sealhulgas seoses tehisintellekti hõlmava poliitikaga;
29. korraldama teadlikkuse suurendamise kampaaniaid kodanike õiguste ja kaitse kohta, mis on sätestatud naistevastase vägivalla ja perevägivalla tõkestamise direktiivis ning direktiivides võrdõigusasutuste suhtes kohaldatavate nõuete kohta (direktiiv (EL) 2024/1499 ja direktiiv (EL) 2024/1500), samuti tehisintellekti käsitlevas määruses ja digiteenuste määruses;
30. võtma asjakohaseid meetmeid tagamaks, et tehisintellektisüsteemid ei tooda diskrimineerivaid väljundeid, tagades selgete, esindavate ja kvaliteetsete andmete läbipaistva kasutamise, hinnates selleks tehisintellektisüsteeme regulaarselt, rakendades inimjärelvalvet ning võttes kasutusele kontrolli- ja heastamisprotsessid, samuti tagades mittediskrimineerimise ja tehisintellekti valdkonna õigusaktide järgimise;

31. tagama naistevastase vägivalla ja perevägivalla tõkestamise direktiivi õigeaegse rakendamise, sealhulgas selle kübervägivalda, näiteks süvavõltsinguid käsitlevate sätete ning kaitset ja toetamist, sealhulgas kübervägivalla ohvritele suunatud spetsialiseeritud tugiteenuseid käsitlevate direktiivi terviklike sätete õigeaegse rakendamise;
32. võimestama põhiõigusi kaitsvaid asutusi, näiteks võrdõiguslikkust edendavaid asutusi, sealhulgas suutlikkuse suurendamise kaudu, tegema kindlaks ja jälgima tehisintellektist tulenevaid riske soolisele võrdõiguslikkusele ja aitama tehisintellektist tuleneva diskrimineerimise ohvreid, sealhulgas kohtutes, direktiivide raames, millega kehtestatakse võrdõiguslikkust edendavate asutuste standardid, ning seoses volitustega, mis võidakse võrdõiguslikkust edendavatele asutustele tehisintellekti käsitleva määruse alusel anda, ning tagama, et nende ressursid on piisavad;
33. tagama, et naistevastase vägivalla ja perevägivalla tõkestamise direktiivis sätestatud soolise vägivalla vastased riiklikud tegevuskavad sisaldaksid sihipäraseid meetmeid tehnoloogiapõhise soolise vägivalla vastu võitlemiseks, hõlmates vähemalt kõiki direktiiviga kriminaliseeritud kübervägivalla-alaseid väärtegevusi: intiimse sisuga või manipuleeritud materjali (sh süvavõltsingute) ilma nõusolekuta jagamist, küberjälitamist, küberahistamist (sh küberliputamist ja doksimist) ning küberruumis vägivalla või vaenu õhutamist;
34. pakkuma haridus- ja koolitusvõimalusi ning võtma asjakohaseid meetmeid digiseadmetele sooliselt võrdse juurdepääsu tagamiseks, et võimaldada kõigil tüdrukutel ja poistel, naistel ja meestel oma vastavates erinevates olukordades ja tingimustes parandada oma digikirjaoskust ning IKT- ja STEM-oskusi ning omandada haridust või seda jätkata, käia koolitustel või võtta täiendavaid koolitusi, et suurendada nende tulevikuväljavaateid ja tagada, et kõik rühmad saavad kasu digivõimalustest, sealhulgas pidades silmas sotsiaalset kaasatust ja võrdseid karjäärivõimalusi;

35. edendama kõigile suunatud sooteadlikke elukestvaid õppe- ja koolitusvõimalusi, mille eesmärk on parandada digioskusi ja -teadmisi, sealhulgas seoses tehisintellekti kasutamise eeliste ja puudustega. Edendama digioskusi ja -teadmisi, et võidelda järgmise vastu: naistevastane internetivägivald, tehnoloogiapõhine sooline vägivald, samuti sooline kallutatus ja tehisintellektist tingitud diskrimineerimine, näiteks õpipoisiõppe, veebipõhise koolituse, mentorluse kaudu või muul viisil, mille puhul võetakse arvesse mitmesuguseid ebasoodsaid, eeskätt naiste puhul esineda võivaid asjaolusid, nagu sooline digilõhe, hoolduskohustused ja piiratud juurdepääs internetile;
36. võtma asjakohaseid meetmeid, et kaitsta kõiki internetikasutajaid, pöörates erilist tähelepanu noortele kasutajatele, igasuguse kahjuliku veebisisu eest, sealhulgas tehisintellekti loodud sisu eest, nagu süvavõltsingud, tehisintellekti loodud laste seksuaalset väärkohtlemist kujutav materjal või tehisintellektil põhinev doksimine või ahistamine. Kõnealused meetmed hõlmavad asjakohasel juhul vanuse kontrollimist ja vanemliku kontrolli vahendeid ning vahendeid, mille eesmärk on aidata alaealistel väärkohtlemisest teatada või saada tuge. Samuti on vaja meetmeid, et kaitsta pettuste eest kõiki internetikasutajaid, eelkõige kasutajaid, kes võivad olla ärakasutamise suhtes haavatavamad;
37. astuma samme, et võidelda kasvava lõhega noorte naiste ja meeste seisukohtade vahel seoses soolise võrdõiguslikkuse ja naiste õigustega ning võidelda misogüünsete hoiakute ja käitumise vastu. Seda silmas pidades suurendama eelkõige noorte teadlikkust emotsionaalsest intelligentsusest ning tervislikest, vägivallatutest ja võrdsusel põhinevatest suhetest ning kõrvalseisjate sekkumisest vägivalla korral. Samuti on vaja suurendada teadlikkust soolisest perspektiivist sellistes valdkondades nagu heaolu, töö- ja eraelu tasakaal ning vaimne tervis;

38. kaasama riikide statistikaameteid, teadusasutusi ja teadusuuringute keskusi ning meedia- ja digiettevõtteid, sotsiaalpartnereid ja võrdõiguslikkust edendavaid asutusi soolise võrdõiguslikkuse seiresse digivaldkonnas, sealhulgas sooteadlikele digiõppeprogrammidele juurdepääsu mõõtmisel, naiste tööhõive jälgimisel IKT-, STEM-valdkonnas ning esilekerkivates digivaldkondades, tehisintellekti kallutatuse hindamisel tööjõu juhtimises, töötingimuste jälgimisel kultuuri- ja loomesektoris, meedia- ja digisektoris ning naiste ja meeste stereotüüpse kujutamise hindamisel kunstis, kultuuris ja meedias, sealhulgas sotsiaalmeedias, filmides, muusikas ja videomängudes. Innustama teadusuuringuid, misogüünse ja maskulinistliku veebisisu ja -võrgustike kohta, et töötada välja andmed ja vahendid nende küsimuste mõistmiseks ja teadlikkuse suurendamiseks;

KUTSUB EUROOPA KOMISJONI JA LIKMESRIIKE ÜLES, kooskõlas nende vastavate pädevustega ning austades sotsiaalpartnerite rolli ja autonoomiat:

39. tugevdama meetmeid, et tagada Pekingi tegevusprogrammis sätestatud eesmärkide saavutamine ja ÜRO kestliku arengu tegevuskava 2030 rakendamine, kohaldades soolise võrdõiguslikkuse edendamisel kaksikstrateegiat, järgides sihipäraseid soolise võrdõiguslikkuse poliitikaid ja meetmeid, lõimides samal ajal süstemaatiliselt soolise võrdõiguslikkuse süvalaiendamise perspektiivi poliitikasse (sealhulgas digipoliitikasse), programmidesse ja eelarvetesse, et tuvastada ja tõhusalt vähendada soolist ebavõrdsust kõigis valdkondades;

40. kaaluma asjakohaste poliitikameetmete, sealhulgas digiteenuste määruse ning naistevastase vägivalla ja perevägivalla tõkestamise direktiivi sätete rakendamisel ühtset lähenemisviisi kübervägivallale, ühtlustades määratlusi ja kogudes võrreldavaid andmeid;
41. edendama ohutu, turvalise ja usaldusväärse tehisintellekti inimkeskset arendamist ja kasutamist töömaailmas. Kuigi soolise võrdõiguslikkuse alase õigustiku, sealhulgas direktiivide 2004/113/EÜ ja 2006/54/EÜ täieliku rakendamise eest, vastutavad liikmesriigid, võib komisjon neid toetada nende raamistike potentsiaali maksimeerimisel, et võidelda tehisintellektisüsteemide põhjustatud soolise diskrimineerimise vastu tööhõive valdkonnas ja mujal;
42. kaaluma täiendavate meetmete algatamist, et võidelda internetivägivalla ja kübervägivalla vastu laiemal eesmärgiga kaotada kõik soolise vägivalla ja diskrimineerimise vormid, eelkõige mitmekordne diskrimineerimine. Jätkama eelkõige võitlust naispoliitikute ja -aktivistide vastu suunatud osalemist piirava internetivägivalla vastu;
43. julgustama tüdrukuid, poisse, naisi ja mehi valima soostereotüüpideta haridusvaldkondi ja ameteid, et suurendada naiste osalemist STEM-valdkondades ja meeste osakaalu sellistes ametites nagu tervishoid ja haridus, sealhulgas alusharidus ja lapsehoid. Tegelema struktuursete teguritega, mis heidutavad naisi IKT/tehisintellekti sektoris karjääri valimast ja jätkamast, sealhulgas soolised stereotüübid karjäärinõustamise ja töökohtade, ahistamise, organisatsioonikultuuri ja paindliku töökorralduse puudumise kontekstis;

44. julgustama mehi ja poisse täiel määral osalema muutuste elluvijate ja nendest kasusaajatena, et kaotada igasugune naiste- ja tütarlastevastane diskrimineerimine ja vägivald nii avalikus kui ka eraelus nii internetis kui ka väljaspool seda. Seda silmas pidades tegelema soolise ebavõrdsuse algpõhjustega, nagu ajalooline ja struktuurne ebavõrdsus, ebavõrdsed võimusuhted, soolised stereotüübid, seksism ning negatiivsed või kahjulikud sotsiaalsed normid, arusaamad, tavad, hoiakud ja käitumine, sealhulgas soostereotüüpne suhtumine ning kahjulik käitumine internetis. Pöörama taas tähelepanu kriitilisele meediapädevusele ning võitlema väärinfo ja desinformatsiooni vastu ning keskenduma sisule, millel on negatiivsed tagajärjed vaimsele tervisele, heaolule ja sotsiaalsetele suhetele;
45. edendama aktiivselt sooteadlikke teadusuuringuid meedia, digitööstuse ja digiülemineku valdkonnas, sealhulgas soo ja vajaduse korral muude asjakohaste tunnuste alusel eristatud andmete kogumise, analüüsimise ja edastamise kaudu. Investeerima interdistsiplinaarsetesse teadusuuringutesse mittediskrimineerivate algoritmide väljatöötamiseks ja strateegiatesse, mille eesmärk on tagada võrdsus algoritmiliste süsteemide kasutamisel, sealhulgas sisseprojekteeritud ohutuse põhimõtteid järgides;
46. tõhustama digipoliitika kavandamisel, rakendamisel ja hindamisel süstemaatilisi sisulisi konsultatsioone ja partnerlusi Euroopa ning riiklike sotsiaalpartnerite, kodanikuühiskonna organisatsioonide, naisorganisatsioonide ja naiste inimõiguste kaitsjate ning akadeemiliste ringkondadega;
47. edendama partnerlusi ja valdkondadevahelist koostööd digivaldkonna ettevõtjate ja äriorganisatsioonidega, sealhulgas IKT-tööstusega, ning meedia- ja sotsiaalmeediaettevõtetega, samuti kõigis muudes asjakohastes sektorites, sealhulgas tervishoius ja hoolduses, hariduses, kunstis ja kultuuris, inseneriteadustes, rahanduses ja põllumajanduses, et edendada süstemaatiliselt soolist võrdsõiguslikkust digiülemineku, eelkõige tehisintellekti kontekstis;

48. võtma korrapäraselt järelmeetmeid seoses kõigi nõukogu poolt heaks kiidetud Pekingi tegevusprogrammi näitajatega, et süstemaatiliselt jälgida edusamme, võttes arvesse EIGE ja Eurostati eksporditeadmisi ja väljundeid. Suurendama kõnealuste näitajate tõhusat kasutamist ELi ja liikmesriikide soolise võrdõiguslikkuse poliitikas ja kõigis muudes asjaomastes poliitikavaldkondades ning püüdma teha kogu asjakohase statistika laialdaselt kättesaadavaks;

KUTSUB EUROOPA KOMISJONI ÜLES:

49. jätkama soolise võrdõiguslikkuse edendamist poliitilise prioriteedina kogu oma praeguse ametiaja (2024–2029) jooksul ning tagama praeguse soolise võrdõiguslikkuse strateegia (2020–2025) järelmeetmed ja toetama selle jätkuvat hoogustamist, eelkõige internetiplatvormide vahelise koostöö raamistiku hõlbustamise kaudu, et kaitsta naiste ja tütarlaste turvalisust internetis. Integreerima soolise perspektiivi ELi tulevasse rahastamisse, tagamaks, et ELi rahaliste vahenditega toetatakse soolist võrdõiguslikkust laiemalt, minnes kaugemale soolise võrdõiguslikkusega seotud teemadele eraldatud konkreetsetest rahalistest vahenditest. Sellega seoses tuletab nõukogu meelde, et käesolevad nõukogu järeldused ei piira läbirääkimisi 2027. aasta järgse mitmeaastase finantsraamistiku üle;
50. võtma arvesse naiste õiguste tegevuskavas sätestatud põhimõtteid ja eesmäärke ning võtma arvesse nõukogu suuniseid, kui tulevikus koostatakse selliseid strateegilisi dokumente nagu eraldiseisev kõrgetasemeline ELi soolise võrdõiguslikkuse strateegia 2025. aasta järgseks perioodiks, mis hõlmavad nii sihipäraseid meetmeid kui ka soolise perspektiivi süstemaatilist integreerimist ELi poliitikasse ja tegevusse;
51. püüdlema soolise võrdõiguslikkuse poole, pöörates suuri eesmäärke seades taas tähelepanu digipöördele, mis on poliitiline prioriteet kõigis ELi välissuhetes, sealhulgas tulevase ELi soolise võrdõiguslikkuse tegevuskavasid koostades;

52. kaaluma asjakohastel juhtudel tulevases soolise võrdõiguslikkuse strateegias ja muudes tulevastes diskrimineerimisvastastes strateegiates valdkonnaülese lähenemisviisi kohaldamist ning tugevdama strateegiate vahelisi seoseid;
53. integreerima soolise võrdõiguslikkuse süvalaiendamise perspektiivi süstemaatiliselt kõikidesse tulevastesse ELi poliitikavaldkondadesse ja õigusaktidesse, sealhulgas sotsiaal-, finants- ja majanduspoliitikasse, programmidesse ja eelarvetesse, ning digipoliitika valdkonda, eelkõige tulevasse tehisintellekti rakendusstrateegiasse ja teaduse, tehnoloogia, inseneeria ja matemaatika valdkonna hariduse strateegilisse kavas, et käsitleda mis tahes soolist kallutatust algoritmides, võidelda stereotüüpide vastu, kaotada sooline ebavõrdsus ning edendada naiste võrdset esindatust ja osalemist;
54. jätkama audiovisuaalmeedia teenuste direktiivi, digiteenuste õigusakti, tehisintellekti käsitleva määruse ning naistevastase vägivalla ja perevägivalla tõkestamise direktiivi asjakohaste nõuete rakendamise ja kohaldamise jälgimist ja toetamist, võttes samal ajal arvesse kõnealustes õigusaktides ette nähtud mitmesuguseid jõustamismehhanisme, et tagada alaealiste, eelkõige tütarlaste tõhus kaitse internetis kättesaadava ebaseadusliku ja kahjuliku sisu eest;
55. toetama soolise võrdõiguslikkuse süvalaiendamist tehisintellekti käsitleva määruse rakendamisel, sealhulgas keskendudes põhiõigustele, ning tagama sellega seoses, et tulevased rakendusmeetmed rõhuvad tugevalt soolisele võrdõiguslikkusele ja soolise kübervägivalla, sealhulgas seksuaalvägivalla vastasele võitlusele;
56. jätkuvalt võimendama digiteenuste määruse rakendamist, et edendada naiste ja tütarlaste turvalisust internetis, sealhulgas uurides võimalusi, kuidas veelgi paremini tagada, et väga suured digiplatvormid ja väga suured internetipõhised otsingumootorid võtavad asjakohaseid ja põhjalikke leevendusmeetmeid soolise vägivalla riskidega tegelemiseks;

57. jätkuvalt toetama ELi soolise vägivalla ja koduvägivalla ennetamise võrgustikku, sealhulgas selle tööd digivägivalla ennetamise valdkonnas esilekerkivate küsimustega, sealhulgas tehisintellekti loodud sisu valdkonnas, ning teadmiste ja heade tavade vahetamist;
 58. jätkama liikmesriikides kohalike programmide ja algatuste toetamist, mille eesmärk on kaitsta ja harida noori tüdrukuid ja poisse, naisi ja mehi kõigis nende kogetavates erinevates olukordades ja tingimustes seoses riskide ja võimalustega digimaailmas;
 59. jätkama 2021.–2027. aasta mitmeaastases finantsraamistikus kodanike, võrdõiguslikkuse, õiguste ja väärtuste programmi kättesaadavuse edendamist paljude võimalike taotlejate jaoks, keskendudes eelkõige soolisele võrdõiguslikkusele, sealhulgas tehisintellektile ja digiüleminekule.
-

Viited

1. ELi õigusaktid

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 19. oktoobri 2022. aasta määrus (EL) 2022/2065, mis käsitleb digiteenuste ühtset turgu ja millega muudetakse direktiivi 2000/31/EÜ (digiteenuste määrus)

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuni 2024. aasta määrus (EL) 2024/1689, millega nähakse ette tehisintellekti käsitlevad ühtlustatud õigusnormid ning muudetakse määruseid (EÜ) nr 300/2008, (EL) nr 167/2013, (EL) nr 168/2013, (EL) 2018/858, (EL) 2018/1139 ja (EL) 2019/2144 ning direktiive 2014/90/EL, (EL) 2016/797 ja (EL) 2020/1828 (tehisintellekti käsitlev määrus)

Nõukogu 13. detsembri 2004. aasta direktiiv 2004/113/EÜ meeste ja naiste võrdse kohtlemise põhimõtte rakendamise kohta seoses kaupade ja teenuste kättesaadavuse ja pakkumisega

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 10. märtsi 2010. aasta direktiiv 2010/13/EL audiovisuaalmeedia teenuste osutamist käsitlevate liikmesriikide teatavate õigus- ja haldusnormide koordineerimise kohta (audiovisuaalmeedia teenuste direktiiv), mida on muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. novembri 2018. aasta direktiiviga (EL) 2018/1808

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. mai 2024. aasta direktiiv (EL) 2024/1385, mis käsitleb naistevastase vägivalla ja perevägivalla tõkestamist

Nõukogu 7. mai 2024. aasta direktiiv (EL) 2024/1499 võrdõigusasutuste suhtes kohaldatavate nõuete kohta isikute võrdse kohtlemise valdkonnas sõltumata isiku rassilisest või etnilisest päritolust, isikute võrdse kohtlemise kohta tööhõive ja elukutse küsimustes sõltumata isiku usutunnistusest või veendumustest, puudest, vanusest või seksuaalsest sättumusest, naiste ja meeste võrdse kohtlemise kohta sotsiaalkindlustuse valdkonnas ning seoses kaupade ja teenuste kättesaadavuse ja pakkumisega ning millega muudetakse direktiive 2000/43/EÜ ja 2004/113/EÜ

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. mai 2024. aasta direktiiv (EL) 2024/1500
võrdõigusasutuste suhtes kohaldatavate nõuete kohta naiste ja meeste võrdse kohtlemise ja
võrdsete võimaluste valdkonnas tööhõive ja elukutse küsimustes ning millega muudetakse
direktiive 2006/54/EÜ ja 2010/41/EL

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. detsembri 2022. aasta otsus (EL) 2022/2481, millega
luuakse digikümneni poliitikaprogramm 2030

2. Nõukogu

Kõik nõukogu järeldused, mis on Pekingi tegevusprogrammi läbivaatamise kohta vastu
võetud, ja muud nõukogu järeldused soolise võrdõiguslikkuse ja seotud teemade kohta,
eelkõige allpool loetletud dokumendid.

Nõukogu järeldused „Sooliselt võrdõiguslikud majandused ELis: edasised sammud“
(14938/19)

Nõukogu järeldused, milles käsitletakse tehisintellekti mõju soolisele
võrdõiguslikkusele tööturul (14750/21)

Nõukogu järeldused, mis käsitlevad soolise võrdõiguslikkuse aspekti lõimimist
poliitikavaldkondadesse, programmidesse ja eelarvetesse (9684/23)

Nõukogu järeldused, milles käsitletakse digivõimestamist, et kaitsta ja jõustada
põhiõigusi digiajastul (14309/23)

Nõukogu järeldused, mis käsitlevad naiste majandusliku mõjuvõimu ja rahalise
sõltumatuse suurendamist kui teed tegeliku soolise võrdõiguslikkuse poole (9752/24)

Nõukogu järeldused naiste ja tüdrukute vaimse tervise tugevdamise kohta soolise
võrdõiguslikkuse edendamise kaudu (16366/24)

3. **Euroopa Komisjon**

Võrdõiguslik liit: soolise võrdõiguslikkuse strateegia 2020–2025, 6678/20. (Komisjoni viide: COM(2020) 152 final)

Ühisteatis Euroopa Parlamendile ja nõukogule: ELi soolise võrdõiguslikkuse kolmas tegevuskava (GAP III) – ambitsioonikas tegevuskava soolise võrdõiguslikkuse ja naiste mõjuvõimu suurendamiseks ELi välistegevuses, 13343/20. (Komisjoni viide: JOIN(2020) 17 final)

Võrdõiguslik liit: ELi rassismivastane tegevuskava 2020–2025, 11522/20. (Komisjoni viide: COM(2020) 565 final)

Võrdõiguslikkuse liit: LGBTIQ-inimeste võrdõiguslikkuse strateegia 2020–2025, 13081/20. (Komisjoni viide: COM(2020) 698 final)

Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele: Naiste õiguste tegevuskava, 6756/25 + ADD 1 (Komisjoni viide: COM(2025) 97 final)

4. **Euroopa Parlament**

Euroopa Parlamendi resolutsioon soolise võrdõiguslikkuse ja naiste mõjuvõimu suurendamise kohta digitaalajastul (2015/2007(INI)), C 66/44, 2018)

5. **Euroopa Soolise Võrdõiguslikkuse Instituut (EIGE)**

„Impact driver: marking milestones and opportunities for gender equality in the EU“, Beijing Platform + 30 Report (Pekingi tegevusprogrammi 30. aastapäeva aruanne) (9410/25)

Soolise võrdõiguslikkuse ja soolõime institutsioonilisi mehhanisme käsitlevate andmete kogumine 2024. aastal: metoodikaaruanne, 2025

Võitlus naiste- ja tüdrukutevastase kübervägivalla vastu, 2022

6. Ühinenud Rahvaste Organisatsioon

Pekingi deklaratsioon ja tegevusprogramm (ÜRO soolise võrdõiguslikkuse ja naiste mõjuvõimu suurendamise tegevuskava)

Konventsioon naiste diskrimineerimise kõigi vormide likvideerimise kohta (CEDAW)

Rahvusvaheline Tööorganisatsioon – ILO C190 – vägivalla ja ahistamise vastu võitlemise konventsioon, 2019 (nr 190)

7. Euroopa Nõukogu

Euroopa Nõukogu naistevastase vägivalla ja perevägivalla tõkestamise ja sellega võitlemise konventsioon (Istanbuli konventsioon) (CETS nr 210)

Euroopa Nõukogu tehisintellekti käsitlev raamkonventsioon (CETS nr 225)
